

3. *The Visit to Ethiopia of Yohannes T'ovmacean, an Armenian Jeweller, in 1764-66. Translated by V. Nersessian. Edited & Annotated by Richard Pankhurst*, - Journal of Ethiopian Studies, 1982, pp. 79-104;
4. Ованес Товмаджиян (1749-1781), - Арменски пътеписи за Балканите XVII-XIX в., съставителство, перевод от древноарменски и коментар Агоп Орманджиян, София, Издателство наука и изкуство, 1984 ("Чужди пътеписи за Балканите"), с. 43-59.

Ուսումնասիրութիւններ.

1. **Richard Pankhurst.** *The History of Ethopian-Armenian Relations*, - RÉArm, Nouvelle série, Tome XII, Paris, 1977, pp. 273-345, յատկապէս էջ 334-343;
2. **Boris Adjemian,** *Les Arméniens en Éthiopie au "temps des voyageurs". De l'expulsion des jésuites à la bataille d'Adoua (1632-1896)*, - Revue du monde arménien moderne et contemporain, Tome 5, Paris, 1999-2000, pp. 7-44.

Բ) **ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ** ֆաղեալ 'ի պատմագրութենէ Հ. Միխայէլ վարդապետի Զամիչեան յամի տեսոն 1800, ի հասակի ամաց 84, կան աստ ինչ ինչ աւելի բանի 'ի յետին ամսն:- *Ս. Ղազարի մատենադարան, ձեռ. Թիւ 1593 (Հ.Դ.)*³⁶:

Գ) **ՆԱՄԱԿԱՆԻ**³⁷ - Ս. Ղազարի դիւան

Յովհաննէս Թովմաճանեանի գրած՝

Ա.) **Ստեփաննոս Մելիքնեան արքայորդ-** 1. 1754. մայիսի 10³⁸, 2. 1756. սեպտեմբեր 1³⁹, 3. 1757, առանց ամառաւի⁴⁰, 4, 1759.

³⁶ *Ձեռագրի մանրամասն նկարագրութիւնը կը տրուի առանձին յօդուածում:*

³⁷ *Յովհաննէս Թովմաճանեանի Պատմութեան ձեռագրում եղած ներդիր փաստաթղթերը չենք ներառում այս բաժնում՝ նկարագրական կրկնութիւնից խուսափելու համար: Միաժամանակ վստահ ենք, որ ժամանակի ընթացքում նորանոր նամակներ են ի յայտ գալու:*

³⁸ *Այս նամակի հատուածական հրատարակութիւնը տես՝ Ն. Ղեւոնդ Տայեան, Մայր դիւան Միլիթարեանց Վենետիոյ ի Ս. Ղազար. 1707-1773, ի ծագմանէ ուխտիս մինչեւ ցրածանումն թրեստեան հարց, Վեներտիկ-Ս.Ղազար, 1930, էջ 316:*

³⁹ *Նոյն տեղում, էջ 180:*

⁴⁰ *Նոյն տեղում, էջ 188-189:*